

Obres escollides de Rosa Luxemburg en català

EL SOCIALISME I LES ESGLÉSIES
ROSA LUXEMBURG
1905

Versió catalana establerta des de:
http://marxists.org/espanol/luxem/05Elsocialismoylasiglesias_0.pdf

Edicions internacionals Sedov

Núcleo en defensa
del marxismo

Germinal

I

Des que els obrers del nostre país i de Rússia van començar a lluitar valentament contra el govern tsarista i els explotadors, observem que els capellans en els seus sermons es pronuncien ben sovint cada vegada més contra els obrers en lluita. El clero lluita amb extraordinari vigor contra els socialistes i tracta per tots els mitjans de desacreditar-los als ulls dels treballadors. Els creients que van a l'església els diumenges i festivitats es veuen obligats a escoltar un violent discurs polític, una veritable denúncia del socialisme, en compte d'escoltar un sermó i trobar consol religiós. En compte de reconfortar el poble, ple de problemes i cansat de la seua vida tan dura, que va a l'església amb la seua fe en el cristianisme, els sacerdots llencen insults contra els obrers que estan en vaga i s'oposen al govern; a més, els exhorten a suportar la seua pobresa i opressió amb humilitat i paciència. Converteixen l'església i la trona en una tribuna de propaganda política.

Els obrers poden comprovar fàcilment que la rancúnia del clero envers els socialdemòcrates no és de cap manera provocació d'aquests últims. Els socialdemòcrates s'han imposat la tasca d'agrupar i organitzar els obrers en la lluita contra el capital, és a dir, contra els explotadors que els espremen fins a l'última gota de sang, i en la lluita contra el govern tsarista, que manté presoner el poble. Però els socialdemòcrates mai atien els obrers contra el clero, ni s'immisceixen en les seues creences religioses; de cap manera! Els socialdemòcrates del món i del nostre país consideren que la consciència i les opinions personals són sagrades. Cada home pot sustentar la fe i les idees que ell crega són font de felicitat. Ningú té dret a perseguir o atacar els altres per les seues opinions religioses. Això pensen els socialistes. I per aquesta raó, entre altres, els socialistes criden el poble a lluitar contra el règim tsarista, que viola contínuament la consciència dels homes en perseguir catòlics, catòlics russos, jueus, heretges i lliurepensadors. Són precisament els socialdemòcrates els qui més advoquen per la llibertat de consciència. Semblaria per tant que el clero hauria de prestar ajuda als socialdemòcrates, que tracten d'esclarir el poble treballador. Com més comprenem els ensenyaments que els socialistes li brinden a la classe obrera, menys comprenem l'odi del clero envers els socialistes.

Els socialdemòcrates es proposen posar fi a l'explotació dels treballadors pels rics. Qualsevol pensaria que els servidors de l'Església serien els primers a facilitar-los per semblant tasca. ¿Potser Jesucrist (els serfs del qual són els sacerdots) no va ensenyar que "és més fàcil que un camell passe per l'ull d'una agulla que no que els rics entren al regne dels cels"? Els socialdemòcrates tracten d'imposar en tots els països un règim social basat en la igualtat, llibertat i fraternitat de tots els ciutadans. ¿Si el clero realment desitja posar en pràctica el precepte "ama el teu proïsme com a tu mateix", per què no acull amb grat la propaganda socialdemòcrata? Amb la seua lluita desesperada, amb l'educació i organització del poble, els socialdemòcrates tracten de traure'ls de la seua opressió i oferir als seus fills un futur millor. A aquesta altura tots haurien d'admetre que els capellans haurien de beneir els socialdemòcrates. ¿Potser Jesucrist, a qui ells serveixen, no va dir "el que feu pels pobres ho feu per mi"?

En canvi veiem al clero per una banda excomunicar i perseguir els socialdemòcrates, i per l'altra, ordenar els obrers que patisquen pacientment, és a dir, que permeten pacientment que els capitalistes els exploten. El clero brama contra els socialdemòcrates, exhorta els obrers a no "aixecar-se" contra els amos, a sotmetre's obedientment a l'opressió d'aquest govern que mata gent indefensa, envia milions d'obrers a la monstruosa carnisseria de la guerra, persegueix catòlics, catòlics russos i "vells creients". Així el clero, en convertir-se en portaveu dels rics, en defensor de l'explotació i l'opressió, es col·loca en contradicció flagrant amb la doctrina cristiana. Els bisbes i capellans no propaguen l'ensenyament cristià: adoren el vedell d'or i el fuet que assota els pobres i indefensos.

A més, tots saben com els capellans s'aprofiten dels obrers; els trauen diners en ocasió del casament, baptisme o enterrament. Quantes vegades succeeix que un capellà, cridat al llit d'un malalt per a administrar-li els últims sacraments, es nega a concórrer fins que se li pague el seu "honorari"? L'obrer, presa de la desesperació, surt a vendre o empenyorar tot allò que posseeix sempre que no els falte consol religiós als seus sers benvolguts.

És cert que hi ha eclesiàstics d'una altra talla. Hi ha alguns plens de bondat i compassió, que no cerquen el lucre; aquests estan sempre disposats a ajudar els pobres. Però hem de reconèixer que són molt pocs, que són les mosques blanques. La majoria dels capellans, amb les seues cares

somrients, s'arrosseguen davant els rics, perdonant-los amb el seu silenci tota depravació, tota iniquitat. Un altre és el seu comportament amb els obrers; només pensen en espremer-los sense pietat; en els seus severos sermons fustiguen la "cobdícia" dels obrers, quan aquests simplement es defensen dels abusos del capitalisme. La flagrant contradicció que existeix entre les accions del clero i els ensenyaments del cristianisme ha de ser matèria de reflexió per a tots. Els obrers es pregunten per què, en la seua lluita per l'emancipació, troben en els serfs de l'Església enemics i no aliats. ¿Com és que l'Església defensa la riquesa i l'explotació sagnant en compte de ser un refugi per als explotats? Per a comprendre aquest fenomen estrany basta fer una ullada a la història de l'Església i examinar la seua evolució a través dels segles.

II

Els socialdemòcrates volen el "comunisme"; això és principalment el que el clero els retrau. En primer lloc és evident que els capellans que avui combaten el "comunisme" en realitat combaten els primers apòstols. Perquè aquests van ser comunistes ardents.

Tots saben que la religió cristiana va aparèixer en l'antiga Roma, en l'època de la decadència de l'Imperi, que abans havia sigut ric i poderós i comprenia el que avui és Itàlia i Espanya, part de França, part de Turquia, Palestina i altres territoris. La situació de Roma en l'època del naixement de Crist era molt semblant a la que impera actualment en la Rússia tsarista. D'una banda, un grapat de rics vivint en la ganduleria i gaudint de qualsevol classe de luxes i plaers; d'altra, una immensa massa popular que es podria en la pobresa; per damunt de tots, un govern despòtic, basat en la violència i la corrupció, exercia una opressió implacable. Tot l'Imperi Romà estava sumit en el desordre més complet, rodejat d'enemics amenaçadors; la soldadesca desencadenada descarregava la seua crueltat sobre la població indefensa; el camp estava desert; les ciutats, sobretot Roma, la capital, estaven infestades de pobres que elevaven els seus ulls, plens d'odi, als palaus dels rics; el poble no tenia pa i sostre, robes, esperances i la possibilitat de sortir de la pobresa.

Hi ha una sola diferència entre la Roma decadent i l'imperi del tsar; Roma no coneixia el capitalisme; la indústria pesant no existia. En aqueixa època l'ordre imperant era l'esclavitud. Els nobles, els rics, els financers satisfien les seues necessitats posant a treballar els esclaus que les guerres els deixaven. Amb el passar del temps aquests rics es van apoderar de quasi totes les províncies italianes llevant-los la terra als pagesos romans. En apropiant-se dels cereals de les províncies conquerides com a tribut sense cost, invertien aqueixos guanys en les seues propietats, plantacions magnífiques, vinyes, prats, vil·les i rics jardins, conreats per exèrcits d'esclaus que treballaven sota el fuet del capatàs. Els camperols privats de la seua terra i de pa fluïen a la capital des de totes les províncies. Però allí no es trobaven en millor situació per a guanyar-se la vida, ja que tot el treball el feien els esclaus. Així es va formar en Roma un nombrós exèrcit de desposseïts (el proletariat) faltat inclusivament de la possibilitat de vendre la seua força de treball. La indústria no podia absorbir aqueixos proletaris provinents del camp, com ocorre avui; es van convertir en víctimes de la pobresa sense remei, en captaires. Aquesta gran massa popular, famolenta i sense treball, que atabuixava els suburbis i els espais oberts i els carrers de Roma, constituïa un perill permanent per al govern i les classes posseïdores. Per això el govern es va veure obligat a salvaguardar els seus interessos alleujant la seua pobresa. De tant en tant distribuïa entre el proletariat dacsca i altres comestibles emmagatzemats en els graners de l'Estat. Per a fer-los oblidar les seues penes els oferia espectacles circenses gratuïts. A diferència del proletariat contemporani, que manté tota la societat amb el seu treball, l'immens proletariat romà vivia de la caritat.

Els infeliços esclaus, tractats com a bèsties, feien tot el treball a Roma. En aquest caos de pobresa i degradació, el grapat de magnats romans passava els dies en orgies i enmig de la luxúria. No hi havia sortida per a aquesta monstruosa situació social. El proletariat es queixava, i de tant en tant amenaçava d'iniciar una revolta, però una classe de captaires, que viu de les molles que cauen de la taula del senyor, no pot iniciar un nou ordre social. Els esclaus que amb el seu treball mantenien tota la societat estaven massa aixafats, massa dispersos, massa esclafats pel jou, tractats com a bèsties, i vivien massa aïllats de les altres classes com per a poder transformar la societat. Sovint s'aixecaven contra els seus amos, tractaven d'alliberar-se mitjançant batalles sagnants, però l'exèrcit romà esclafava les revoltes, massacrava milers d'esclaus i crucificava altres tants.

En aquesta societat putrefacta, on el poble no tenia sortida de la seua tràgica situació, ni esperances d'una vida millor, els infeliços van girar la seua mirada al cel per a trobar-hi la salvació. La religió

cristiana apareixia davant aquests infeliços com una taula de salvació, un consol, un estímul i esdevingué, des dels seus començaments, en la religió del proletariat romà. D'acord amb la situació material dels integrants d'aquesta classe, els primers cristians aixecaren la consigna de la propietat comuna: el comunisme. Què podia ser més natural? El poble no tenia els mitjans de subsistència i moria de fam. Una religió que defensava el poble; que exigia que els rics compartisquen amb els pobres els béns que havien de pertànyer a tots; una religió que predicava la igualtat de tots els homes, havia d'assolir gran èxit. No obstant això, res té en comú amb les reivindicacions que avui aixequen els socialdemòcrates amb l'objectiu de convertir en propietat comuna els instruments de treball, els mitjans de producció, perquè la humanitat pugui viure i treballar en harmonia.

Hem vist que els proletaris romans no vivien del seu treball sinó de les almoines del govern. De manera que la consigna de propietat col·lectiva que aixecaven els cristians no es referia als béns de producció sinó als de consum. No exigien que la terra, els tallers i les ferramentes esdevingueren propietat col·lectiva, sinó simplement que tot es dividís entre ells, casa, menjar, robes i tots els productes elaborats necessaris per a viure. Els comunistes cristians es cuidaven bé d'esbrinar l'origen d'aquestes riqueses. El treball productiu requeia sempre sobre els esclaus. Els cristians només desitjaven que els que posseïen la riquesa abraçaren el cristianisme i convertiren les seues riqueses en propietat comuna perquè tots gaudiren d'aquestes coses en igualtat i fraternitat.

Així estaven organitzades les primeres comunitats cristianes. Un contemporani va escriure: "Aquesta gent no creu en la fortuna, sinó que predica la propietat col·lectiva i cap d'ells posseeix més que els altres. Qui vol entrar en la seua orde ha de posar la seua fortuna com a propietat comuna. És per això que no existeix entre ells pobresa ni luxes: tots posseeixen tot en comú com a germans. No viuen en una ciutat pròpia, però en cada ciutat tenen casa per a ells. Si qualsevol estranger pertanyent a la seua religió hi arriba, comparteixen amb ell tota la seua propietat, i ell pot beneficiar-se de la mateixa com si fos pròpia. Encara que no es conegueren fins aqueix moment, li donen la benvinguda i són tots molt fraternals entre ells. Quan viatgen no porten sinó una arma per a protegir-se dels lladres. En cada ciutat tenen el seu administrador, qui distribueix robes i aliments entre els viatgers. No hi ha el comerç entre ells. Però si un li ofereix a un altre un objecte que aquest necessita rep algun altre objecte a canvi. Però cadascú pot exigir el que necessita, fins i tot sense tenir amb què retribuir."

En els "Fets dels apòstols" llegim el següent sobre la primera comunitat de Jerusalem: "Ningú considerava que el que era seu li pertanyia; tot era posseït en comú. Els que posseïen terres o cases, després de vendre-les portaven allò que s'havia obtingut per a col·locar-lo als peus dels apòstols. I a cadascun se li donava d'acord amb les seues necessitats."

En 1780 l'historiador alemany Vogel va escriure el mateix sobre els primers cristians: "Segons les regles, tot cristià tenia drets sobre la propietat dels altres cristians de la comunitat; en cas de necessitat, podia exigir que els més rics dividiren la seua fortuna i la compartiren amb ell segons les seues necessitats. Tot cristià podia utilitzar la propietat dels seus germans; els que posseïen quelcom no tenien dret a privar els seus germans de la seua utilització. Així, el cristià que no tenia casa podia exigir-li a qui en tingués dues o tres que el rebés; l'amo es guardava només el seu propi habitatge. A causa de la utilització comuna dels béns havia que donar-li casa a qui no en tingués."

Es col·locaven els diners en una caixa comuna i un membre de la societat, especialment designat per a aquest propòsit, repartia entre tots la fortuna comuna. Havien eliminat, doncs, la vida familiar; totes les famílies cristianes d'una ciutat vivien juntes, com una sola gran família.

Per a acabar, diguem que alguns capellans ataquen els socialdemòcrates dient que advoquem per la comunitat de les dones. És obvi que aquesta és una mentida enorme, producte de la ignorància o de la rancúnia del clero. Els socialdemòcrates ho consideren una distorsió vergonyosa i bestial del matrimoni. I no obstant això aquesta pràctica era comuna entre els primers cristians.

III

Així, els cristians dels primers segles eren comunistes fervents. Però era un comunisme basat en el consum de béns elaborats i no en el treball i es va demostrar incapaç de reformar la societat, de posar fi a la desigualtat entre els homes i de derrocar les barreres que separaven els pobres dels rics. Perquè, igual que abans, les riqueses creades pel treball tornaven a un grup restringit de posseïdors,

ja que els mitjans de producció (sobretot la terra) continuaven sent propietat individual i el treball (per a tota la societat) el seguien fent els esclaus. El poble, privat dels mitjans de subsistència, només rebia almoines, segons la bona voluntat dels rics.

Mentre que alguns (un grapat, en relació amb la massa popular) posseïen per al seu ús exclusiu les terres cultivables, boscos i prats, animals de cultiu i apers, tallers, ferramentes i materials per a la producció, i mentre els altres, la immensa majoria, no posseïen els mitjans indispensables per a la producció, ni pot hom parlar d'igualtat entre els homes. En aqueixa situació la societat es troba dividida en dues classes, rics i pobres, els que viuen en el luxe i els que viuen en la pobresa. Suposem, per exemple, que els propietaris rics, influïts per la doctrina cristiana, oferiren repartir entre els pobres la riquesa que posseïen en diners, grans, fruita, roba i animals. Quin en seria el resultat? La pobresa desapareixeria durant unes quantes setmanes i en aqueix lapse de temps la població podria alimentar-se i vestir-se. Però els productes elaborats es gasten en poc de temps. Passat un breu lapse de temps el poble hauria consumit les riqueses distribuïdes i quedaria novament amb les mans buides. Els amos de la terra i dels mitjans de producció produirien més, gràcies a la força de treball dels esclaus, i res canviaria.

Bé, heus aquí per què els socialdemòcrates discrepen amb els comunistes cristians. Diuen: "No volem que els rics compartisquen els seus béns amb els pobres; no volem caritat ni almoina; res d'això pot esborrar la desigualtat entre els homes. Allò que exigim no és que els rics compartisquen amb els pobres, sinó la desaparició de rics i pobres." Això és possible davall la condició que totes les fonts de riquesa, la terra, junt amb els altres mitjans de producció i ferramentes, passen a ser propietat col·lectiva del poble treballador, que produirà segons les necessitats de cadascú. Els primers cristians creïen poder remeiar la pobresa del proletariat amb les riqueses dispensades pels posseïdors. Això és el mateix que traure aigua amb un colador! El comunisme cristià era incapaç de canviar o millorar la situació econòmica, i no va prosperar.

Al principi, quan els seguidors del nou Salvador constituïen només un petit sector al si de la societat romana, compartir els béns i menjar i viure tots davall un mateix sostre era factible. Però a mesura que el cristianisme es difonia per l'imperi, la vida comunitària dels seus partidaris es feia més difícil. Prompte va desaparèixer el costum del menjar en comú i la divisió de béns va prendre un altre caire. Els cristians ja no vivien com una gran família; cadascun es va fer càrrec de les seues propietats i només s'oferia a la comunitat l'excedent. Les aportacions dels més rics a les arques comunes, en perdre el seu caràcter de participació en la vida comunitària, es van convertir ràpidament en simple almoina, ja que els cristians rics van deixar de participar de la propietat comuna i van posar al servei dels altres només una part d'allò que posseïen, porció que podia ser major o menor segons la bona voluntat del donant. Així, en el cor mateix del comunisme cristià va sorgir la diferència entre rics i pobres, diferència anàloga a la que imperava en l'Imperi Romà, i a la que havien combatut els primers cristians. Prompte els únics participants en els menjars comunitàries van ser els cristians pobres i els proletaris; els rics cedien una part de la seua riquesa i s'apartaven. Els pobres vivien de les molles que els llançaven els rics i la societat va tornar ràpidament a ser allò que havia sigut. Els cristians no havien canviat res.

Els Pares de l'Església van prosseguir, no obstant això, la lluita contra aquesta penetració de la desigualtat social al si de la comunitat cristiana, fustigant els rics amb paraules ardents i exhortant-los a tornar al comunisme dels primers apòstols.

Sant Basili, en el segle IV després de Crist, predicava així contra els rics: "Infeliços, com vos justificareu davant el jutge Celestial? Em pregunteu, "quina és la nostra culpa, si només guardem allò que ens pertany?" Jo vos pregunte, com vareu aconseguir això que anomeneu la vostra propietat? Com s'enriqueixen els posseïdors si no és prenent possessió de les coses que pertanyen a tots? Si cadascun prengués allò que necessités i deixés la resta per als altres, no hi hauria ni rics ni pobres."

Qui més va predicar el retorn dels cristians al primitiu comunisme dels apòstols va ser Sant Joan Crisòstom, patriarca de Constantinoble, nascut en Antioquia en el 347 i mort en l'exili, en Armènia, en el 407. Aquest cèlebre pastor, en la seua Onzena Homília sobre els "Fets dels apòstols", va dir: "I regnava entre ells la caritat; entre ells (els apòstols) ningú era pobre. Ningú considerava que allò que era seu li pertanyia, tota la riquesa era propietat comuna [...] hi regnava una gran caritat entre tots ells. Aquesta caritat consistia en el fet que no hi havia pobres entre ells, fins a tal punt aquells que posseïen béns s'afanyaven a desposseir-se dels mateixos. No dividien la seua fortuna en dues parts,

lliurant una i guardant per a si l'altra; donaven allò que tenien. De manera que no hi havia desigualtat entre ells; tots vivien en l'abundància. Tot es feia amb la major reverència. Allò que donaven no passava de la mà del dador a la del receptor; allò que donaven ho feien sense ostentació; posaven els seus béns als peus dels apòstols, que eren els administradors i els amos i utilitzaven els béns com a cosa comunitària i no privada. Amb això posaven límit a qualsevol intent de caure en la vanaglòria. Ai! Per què s'han perdut aquestes tradicions? Rics i pobres, tots ens beneficiaríem amb aquesta piadosa conducta i tots derivaríem el mateix plaer de conformar-nos-en. Els rics, en desposseir-se de les seues possessions, no s'empobririen, i els pobres s'enriquieren [...] Però intentem donar una idea exacta d'allò que s'hauria de fer [...] "Suposem (i que ni rics ni pobres s'alarmen perquè es tracta d'una mera suposició) suposem que venem tot allò que ens pertany i posem tot el producte de la venda en un pou comú. Quina quantitat d'or tindríem! No sé quanta, exactament, però si tots, sense distinció de sexe, portaren els seus tresors, si venguessen els seus camps, les seues propietats, les seues cases (no parle d'esclaus perquè no els hi havia en la comunitat cristiana, i els que hi arribaven esdevenien homes lliures) si tots feren això, dic, tindríem centenars de milers de lliures d'or, milions, sumes immenses."

"Doncs bé! Quanta gent, creieu, viu en aquesta ciutat? Quants cristians? Esteu d'acord en què són cent mil? La resta són jueus i gentils. Quants no se'ns unirien? Compteu els pobres, quants són? Com a màxim cinquanta mil necessitats. Quant requeriria la seua alimentació diària? Calcule que la despesa no seria excessiva, si s'organitzés la distribució i provisió comunitària dels aliments."

"Potser preguntareu: "Què serà de nosaltres quan aquesta riquesa siga consumida?" Què? Potser això ocorreria? Potser la gràcia de Déu no es multiplicaria per mil? No estaríem creant un cel a la terra? Si aquesta comunitat de béns existia entre cinc mil fidels amb tan bons resultats com la desaparició de la pobresa, què no aconseguiria una multitud tan gran? I entre els mateixos pagans, qui no acudiria a incrementar el tresor comú? La riquesa en mans d'unes poques persones es perd més fàcilment i ràpidament; la distribució de la propietat és la causa de la pobresa. Prenguem l'exemple d'una llar composta per un home, la seua dona i deu fills; la dona carda la llana, l'home aporta el seu salari; en quin cas despesen més aquesta família, vivint junts o separats? És obvi que si visquessin separats. Deu cases, deu taules, deu servents i deu assignacions especials de diners si els fills visqueren separats. Què feu els que posseïu nombrosos esclaus? No és cert, potser, que per a disminuir les despeses els alimenteu a la mateixa taula? La divisió origina pobresa; la concòrdia i la unitat de les voluntats origina riqueses."

"Als monestirs es viu com en els primers temps de l'Església. Qui hi mor de fam? Qui no hi té suficient aliment? ¡No obstant això els homes del nostre temps senten major temor davant aqueix tipus de vida que davant el perill de caure al mar! Per què no ho hem intentat? Ho temeríem menys. Quina cosa bona seria! Si un grapat de fidels, a penes vuit mil, van gosar en un món on només hi havia enemics tractar de viure en forma comunitària, sense ajuda exterior, com de millor podríem fer-ho avui, quan hi ha cristians en tot el món? Quedaria un sol gentil? Crec que cap. Atrauríem a tots a la nostra causa."

Sant Joan Crisòstom va pronunciar en va aquests ardents sermons. Els homes no van tractar d'imposar el comunisme a Constantinoble, ni en cap altre lloc del món. A mesura que el cristianisme es difonia, i passava a ser a Roma després del segle IV la religió dominant, els fidels s'allunyaven cada vegada més de l'exemple dels primers apòstols. Dins de la mateixa comunitat cristiana s'acreixia la desigualtat en la possessió de béns.

En el segle VI, novament, Gregori el Magne va dir: "de cap manera basta amb no robar la propietat aliena; erreu si gardeu la riquesa que Déu va crear per a tots. Qui no dona als altres allò que posseeix, és un assassí, un homicida; quan guarda per a si allò que podria donar als pobres, pot dir-se que mata als qui podrien haver viscut d'aqueixa abundància; quan compartim amb els que pateixen, no els donem allò que ens pertany sinó allò que els pertany. No és un acte de compassió, sinó el saldo d'un deute."

Aquestes crides no van donar fruits. Però la culpa de cap manera recau sobre els cristians d'aquelles èpoques, els qui responien molt millor a les paraules dels Pares de l'Església que els cristians contemporanis. No és la primera vegada en la història de la humanitat que les condicions econòmiques resulten més poderoses que els més bells discursos.

El comunisme, aquesta comunitat de consumidors de béns que van proclamar els primers cristians, no podia existir sense el treball comunitari de tota la població, la propietat comuna de la terra i dels tallers. No va ser possible en l'època dels primers cristians iniciar el treball comunitari (amb mitjans de producció comunitaris) perquè, com ja hem dit, el treball no el realitzaven els homes lliures sinó els esclaus, marginats de la societat. El cristianisme no es va proposar abolir la desigualtat entre el treball dels homes, ni entre la seua propietat. Per això van fracassar els seus esforços per suprimir la distribució desigual de béns de consum. Les veus dels Pares de l'Església que proclamaven el comunisme trobaven cada vegada menys ressò. Ràpidament aqueixes veus es van tornar més espaiades, fins a desaparèixer completament. Els Pares de l'Església van deixar de predicar la comunitat i divisió dels béns, perquè el creixement de la comunitat cristiana va provocar canvis fonamentals en la mateixa Església.

IV

Al principi, quan la comunitat cristiana era petita, no existia un clero en el sentit estricte del terme. Els fidels, reunits en una comunitat religiosa independent, s'unien en cada ciutat. Elegien un responsable de dirigir el culte de Déu i realitzar els ritus religiosos. Qualsevol cristià podia ser bisbe o prelat. Era una funció electiva, susceptible de ser revocada, *ad honorem* i sense més poder que el que la comunitat estava disposada a atorgar-li lliurement. A mesura que s'incrementava el nombre de fidels i les comunitats esdevenien més nombroses i riques, administrar els negocis de la comunitat i exercir un lloc oficial es va tornar una ocupació que requeria molt de temps i dedicació. Ja que els funcionaris no podien realitzar aquestes tasques i dedicar-se al mateix temps a les seues ocupacions, va sorgir el costum d'escollir entre els membres de la comunitat un eclesiàstic que es dedicava exclusivament a aqueixes funcions. Per tant, aquests empleats de la comunitat havien de rebre una compensació per la seua dedicació exclusiva als negocis d'aquesta. Així es va formar al si de l'Església una nova casta d'empleats, separada del comú dels fidels: el clero. Paral·lelament a la desigualtat entre rics i pobres, va sorgir la desigualtat entre clero i poble. Els eclesiàstics, elegits al començament entre els seus iguals per a complir una funció temporània, es van elevar ràpidament a la categoria d'una casta que dominava el poble.

Com més nombroses esdevenien les comunitats cristianes en l'immens Imperi Romà, més van sentir els cristians, perseguits pel govern, la necessitat d'unir-se per a cobrar forces. Les comunitats, disperses per tot el territori de l'Imperi, es van organitzar en una Església única. Aquesta unificació ja era una unificació del clero i no del poble. Des del segle IV els eclesiàstics de les diverses comunitats es reunien en concilis. El primer concili es va reunir en Nicea en el 325. Així es va formar el clero, sector a banda i separat del poble. Els bisbes de les comunitats més fortes i riques van passar a dominar els concilis. És per això que el bisbe de Roma es va col·locar ràpidament el capdavant del conjunt de la cristiandat i es va convertir en papa. Així va sorgir un abisme entre el poble i el clero dividit jeràrquicament.

Al mateix temps, les relacions econòmiques entre el poble i el clero van patir canvis profunds. Abans de la creació d'aquesta orde, tot allò que els membres rics de l'Església aportaven al fons comú era propietat dels pobres. Després, gran part dels fons van començar a ser utilitzats per a pagar-li al clero que administrava l'Església. Quan, en el segle IV, el govern va començar a protegir els cristians i a reconèixer que la seua religió era la dominant, van cessar les persecucions, els ritus ja no es van celebrar en catacumbes ni en cases modestes sinó en esglésies la magnificència de les quals era cada vegada major. Aquestes despeses van reduir fins i tot més les sumes destinades als pobres. Ja en el segle V els havers de l'Església es dividien en quatre parts: una per al bisbe, la segona per al clero inferior, la tercera per a la manutenció de l'Església i la quarta per a la seua distribució entre els pobres. La població cristiana pobra rebia, doncs, una suma igual a la que el bisbe tenia per a ell sol.

Amb el passar del temps es va perdre el costum d'assignar als pobres una suma determinada per endavant. D'altra banda, a mesura que augmentava la importància del clero superior, els fidels perdien el control sobre les propietats de l'Església. Els bisbes dispensaven almoina als pobres a voluntat. El poble rebia almoina del seu propi clero. I això no és tot. En els començaments de la cristiandat els fidels feien ofrenes segons la seua bona voluntat. A mesura que la religió cristiana es convertia en religió d'Estat, el clero exigia que tant els pobres com els rics feren aportacions. Des del segle VI el clero va imposar un impost especial, el delme (la desena part de la collita) a pagar a l'Església. Aquest impost va caure com una càrrega pesadíssima sobre les esquenes del poble; en l'Edat Mitjana es va convertir en un vertader infern per als camperols oprimits per la servitud. Aquest

delme s'imposava a cada tros de terra, a cada propietat. Però era el serf qui el pagava amb el seu treball. Així els pobres no sols van perdre el socors i l'ajuda de l'Església, sinó que van veure com els capellans s'aliaven als altres explotadors: els prínceps, nobles i usurers. En l'Edat Mitjana, mentre la servitud reduïa el poble treballador a la pobresa, l'Església s'enriquia cada vegada més. A més del delme i altres impostos, l'Església es va beneficiar en aquest període amb grans donacions, llegats de llibertins rics d'ambdós sexes, els qui a últim moment volien pagar per la seua vida pecaminosa. Lliuraven a l'Església diners, cases, aldees senceres amb els seus serfs i sovint la renda de les terres i els impostos en treball (jova).

D'aquesta manera l'Església va adquirir riqueses enormes. Al mateix temps el clero va deixar de ser l'"administrador" de la riquesa que l'Església li havia confiat. Va declarar obertament en el segle XII, en una llei que, va dir, provenia de les Sagrades Escripures, que la riquesa de l'Església no pertany als pobres sinó al clero i, sobretot, al seu cap, el papa. Per tant els llocs eclesiàstics eren la millor possibilitat de gaudir d'una bona renda. Cada eclesiàstic disposava de la propietat de l'Església com si fos pròpia i la llegava als seus propis parents, fills i néts. Així es va consumir el pillatge dels béns de l'Església, que van quedar en mans dels familiars dels clergues. Per aqueixa raó els papes es van proclamar sobirans de la fortuna de l'Església i van ordenar el celibat sacerdotal, per a impedir la dispersió del seu patrimoni. El celibat es va decretar en el segle XI, però se'l va posar en pràctica en el segle XIII, a causa de l'oposició del clero. Per a impedir fins i tot més la dispersió de la riquesa de l'Església, en 1297 el papa Bonifaci VIII va prohibir als eclesiàstics lliurar les seues rendes a llecs sense permís papal. Així l'Església va arribar a acumular riqueses immenses, sobretot en terres fèrtils, i el clero dels països cristians es va convertir en el més ric dels propietaris terratinents. En alguns casos posseïa un terç o més de totes les terres del país!

Els camperols no sols pagaven impostos en treball (jova), sinó també el delme, en terres de prínceps i nobles i a les terres immenses pertanyents a bisbes, arquebisbes, rectors i convents. Entre els senyors feudals més poderosos, l'Església va aparèixer com el més gran explotador. Per exemple, a França, a finals del segle XVIII, abans de la Gran Revolució, el clero era amo de la cinquena part de les terres d'aqueix país, amb una renda anual al voltant de cent milions de francs. Els delmes sumaven vint-i-tres milions. Amb aquesta suma engreixaven 2.800 prelats i bisbes, 5.600 superiors i priors, 60.000 rectors i capellans i els 24.000 monjos i 36.000 monges que poblen els convents. Aquest exèrcit de capellans estava exempt del pagament d'impostos i del servei militar. En moments de "calamitats" (guerra, mala collita, epidèmia) l'Església pagava al fisc un impost "voluntari" que mai excedia els 16.000 francs.

El clero privilegiat formava amb la noblesa una classe dominant que vivia de la sang i la suor dels serfs. La jerarquia eclesiàstica, els llocs millor pagats, només eren accessibles als nobles i quedaven en mans de la noblesa. A conseqüència d'això, en l'època de la servitud el clero va ser l'aliat fidel de la noblesa, la recolzava i l'ajudava a oprimir el poble, al qual no li brindava sinó sermons on l'exhortava a ser humil i resignar-se a la seua sort. Quan el proletariat rural i urbà s'aixecava contra l'opressió i la servitud, trobava en el clero un enemic feroç. És cert que al si de l'Església mateixa existien dues classes: el clero superior, que absorbia tota la riquesa, i la gran massa de capellans rurals els modestos ingressos dels quals no sumaven més de dos-cents a cinc-cents francs a l'any. Aquesta classe sense privilegis s'aixecava contra el clero superior, i en 1789, durant la Gran Revolució, es va unir al poble per a lluitar contra el poder de la noblesa secular i eclesiàstica.

V

Així se van anar modificant les relacions entre l'Església i el poble en el curs dels segles. La cristiandat es va iniciar com a missatge de consol per als desheretats i oprimits. Va crear una doctrina per a combatre la desigualtat social i l'antagonisme entre rics i pobres; va ensenyar la comunitat de la riquesa. Ràpidament aquest temple d'igualtat i fraternitat es va convertir en font de nous antagonismes socials. En abandonar la lluita contra la propietat privada que havien liderat els primers apòstols, el clero es va dedicar a amassar fortunes; s'alià a les classes posseïdores que vivien de l'explotació de les masses treballadores. En èpoques feudals l'Església era membre de la classe dominant, la noblesa, i defensava amb passió el poder d'aquesta contra la revolució. A finals del segle XVIII i començaments del XIX els pobles d'Europa central van liquidar la servitud i els privilegis de la noblesa. En aqueix moment l'Església es va tornar a aliar amb les classes dominants: la burgesia industrial i comercial. Avui la situació és distinta i el clero ja no posseeix grans extensions de

terres, però té capitals que tracta de fer productius mitjançant l'explotació del poble en el comerç i la indústria, com fan els capitalistes.

L'Església Catòlica d'Àustria posseïa, segons les seues pròpies xifres, un capital de més de 813 milions de corones, de les quals 300 milions consistien en terres per al cultiu, 387 milions en bons i havia prestat amb interessos 70 milions a industrials i comerciants. D'aqueixa manera l'Església s'ha adaptat als temps moderns, transformant-se de senyor feudal en capitalista de la indústria i el comerç. Igual que abans, col·labora amb la classe que enriqueix a costa del proletariat rural i industrial.

Aquest canvi és més notable fins i tot en l'organització dels convents. En alguns països com Alemanya i Rússia els claustrats catòlics van ser tancats fa molt de temps. Però als països on encara existeixen, com a França, Itàlia i Espanya, tot corrobora el paper importantíssim que exerceix l'Església en el règim capitalista.

En l'Edat Mitjana els convents eren refugis del poble. Aquest s'hi refugiava de la crueltat de senyors i prínceps; hi trobava aliments i protecció en casos d'extrema pobresa. Els claustrats no negaven pa i aliments als famolencs. No hem d'oblidar que l'Edat Mitjana no coneixia el comerç que és corrent en els nostres dies. Cada granja, cada convent produïa en abundància allò que necessitava, gràcies al treball de serfs i artesans. Succeïa sovint que les reserves no trobaven sortida. Quan hi havia excedent de dacsa, vegetals, llenya, aquest no tenia valor. No hi havia comprador i no tots els productes podien conservar-se. En aquests casos els convents proveïen generosament les necessitats dels pobres, donant-los en el millor dels casos una petita porció del que els havien tret els seus serfs. (Aquesta era el costum de l'època i quasi totes les granges pertanyents a la noblesa feien el mateix.) Per als convents aquesta benevolència era una font de guanys; amb la seua reputació d'obrir les seues portes als pobres, rebien grans regals i herències dels rics i poderosos.

Amb el sorgiment del capitalisme i la producció per al canvi cada objecte va adquirir un preu i es va tornar intercanviable. En aquest moment van acabar les bones accions dels convents, les cases dels senyors i l'Església. El poble va perdre el seu últim refugi. Aquesta és, entre altres, la raó per la qual, en els inicis del capitalisme, en el segle XVIII, quan els obrers encara no es trobaven organitzats per a defensar els seus interessos, va aparèixer una pobresa tan impressionant que semblava que la humanitat havia tornat a la decadència de l'Imperi Romà. Però mentre que l'Església Catòlica dels vells temps va tractar d'ajudar el proletariat romà predicant el comunisme, la igualtat i la fraternitat, en l'etapa capitalista va actuar de manera completament distinta. Va tractar sobretot de traure guanys de la pobresa del poble, de la mà d'obra barata. Els convents esdevingueren inferns d'explotació capitalista, pitjors fins i tot perquè feien treballar dones i xiquets. El judici contra el convent del Bon Pastor en 1903 a França va ser un exemple notable d'aquests abusos. Hi havia xiquetes de dotze, deu i nou anys, obligades a treballar en condicions abominables, arruinant la seua vista i la seua salut, mal alimentades i sotmeses a un règim carcerari.

En l'actualitat gairebé tots els convents francesos estan tancats i l'Església ja no té possibilitat d'explotar directament. Així mateix el delme, assot dels camperols, ha sigut abolit fa molt de temps. Això no li impedeix al clero esprémer-li diners a la classe obrera mitjançant altres mètodes, sobretot misses, casaments, enterraments i baptismes. I els governs que recolzen el clero obliguen el poble a pagar-li tribut. A més en tots els països, excepte Estats Units i Suïssa, on la religió és un assumpte personal, l'Església li trau a l'Estat sumes enormes que provenen, òbviament, del treball del poble.

Per exemple, en França les despeses del clero sumen 40 milions de francs anuals.

En síntesi, el treball de milions d'explotats garanteix l'existència de l'Església, el govern i la classe capitalista. Les estadístiques dels ingressos de l'Església, abans refugi dels pobres, en Àustria, forneixen una idea de la seua riquesa. Fa cinc anys (o siga, en 1900) els seus ingressos anuals sumaven 60 milions de corones, i les seues despeses no excedien els 35 milions. Així, en un any "estalviava" 25 milions, a costa de la suor i la sang dels treballadors. Heus aquí alguns detalls sobre aqueixa suma: L'Arquebisbat de Viena, amb un ingrés anual de 300.000 corones i despeses no majors de la meitat d'aqueixa suma, "va estalviar" 150.000. El capital fix d'aqueix arquebisbat suma al voltant de 7 milions de corones. L'Arquebisbat de Praga posseeix un ingrés de més de mig milions i despeses, al voltant de 300.000; el seu capital és de quasi 11 milions. L'Arquebisbat d'Olomouc (Olmütz) té ingressos de més de mig milions i despeses per al voltant de 400.000. La seua fortuna

ascendeix a 14 milions. El clero inferior, que tant es lamenta de la seua pobresa, explota la població en la mateixa mesura. Els ingressos anuals dels rectors austríacs sumen més de 35 milions, les despeses només 21 milions i, com a resultat, els "estalvis" dels capellans rectors sumen 14 milions anuals. Les propietats parroquials ascendeixen a més de 450 milions. Finalment, els convents fa cinc anys posseïen, deduïdes les despeses, una "entrada neta" de cinc milions anuals. Aquestes riqueses s'acreixien amb els anys, mentre que la pobresa dels treballadors explotats pel capitalisme i l'Estat s'acreixia tots els anys. Al nostre país i en tots els altres la situació és idèntica a la d'Àustria.

VI

Després d'haver passat revista a la història de l'Església, no ens pot sorprendre que el clero recolze el tsar i els capitalistes contra els obrers revolucionaris que lluiten per un futur millor. Els obrers conscients, organitzats en el Partit Social Demòcrata, lluiten per convertir la idea de la igualtat social i la fraternitat entre els homes en una realitat, cosa que alguna vegada va ser la causa de l'Església cristiana.

Però la igualtat és irrealitzable en una societat basada en l'esclavitud o la servitud; pot realitzar-se en la nostra època de capitalisme industrial. Allò que els apòstols cristians no van aconseguir en enceses discursos contra l'egoisme dels rics, ho poden aconseguir els proletaris moderns, els obrers conscients de la seua situació com a classe, en un futur proper, conquerint el poder polític en tots els països, arrancant les fàbriques, les terres i tots els mitjans de producció de mans dels capitalistes per a convertir-los en propietat comunitària dels treballadors. El comunisme pel qual lluiten els socialdemòcrates no consisteix en dividir entre els captaires, els rics i els ociosos la riquesa produïda per esclaus i serfs sinó el treball comunitari honest i el gaudi dels fruits comuns d'aqueix treball. El socialisme no és la generositat dels rics amb els pobres sinó l'abolició total de les diferències entre rics i pobres, obligant tots a treballar segons la seua capacitat mitjançant l'abolició de l'explotació de l'home per l'home.

Per a implantar l'ordre socialista els obrers s'organitzen en el partit obrer, el Partit Social Demòcrata, que persegueix aquest fi. I és per això que la socialdemocràcia i el moviment obrer susciten l'odi feroç de les classes posseïdores que viuen a costa dels treballadors.

Les riqueses immenses acumulades per l'Església sense esforç de la seua part provenen de l'explotació i pobresa del poble treballador. La riquesa d'arquebisbes i bisbes, convents i parròquies, la riquesa dels amos de les fàbriques i dels convents i parròquies, la riquesa dels amos de les fàbriques i dels comerciants i grans terratinents, s'aconsegueix al preu dels esforços inhumans dels obrers urbans i rurals. Quin pot ser l'origen dels presents i llegats que els senyors rics deixen a l'Església? No és, òbviament, el treball de les seues mans i la suor de les seues fronts, sinó l'explotació dels obrers que treballen per a ells; serfs ahir, obrers assalariats avui. A més, la subvenció que l'Estat li atorga al clero prové majoritàriament dels impostos que paguen les masses populars. El clero, igual que la classe capitalista, viu a costa del poble, trau guanys de la degradació, ignorància i opressió del poble. El clero i els paràsits capitalistes odien la classe obrera organitzada, conscient dels seus drets, que lluita per la conquesta de les seues llibertats. L'abolició del desgovern capitalista i la instauració de la igualtat entre els homes serien un colp mortal per al clero, que subsisteix a causa de l'explotació i la pobresa. Però, sobre totes les coses, el socialisme vol garantir-li a la humanitat la felicitat real i honesta ací baix, educar el més possible al poble i assegurar-li el primer lloc en la societat. Els servents de l'Església temen aquesta felicitat com a la mateixa plaga.

Els capitalistes van modelar a martellades els cossos dels treballadors, van forjar les seues cadenes de pobresa i esclavitud. Junt amb això el clero, per a ajudar els capitalistes i servir als seus propis interessos, encadena la ment del poble a la més crassa ignorància, perquè bé sap que l'educació significaria la fi del seu poder. Doncs bé, el clero falsifica els primers ensenyaments del cristianisme, l'objecte dels quals era brindar la felicitat terrena als humils, tracta avui de convèncer els treballadors que el patiment i la degradació que suporten no són producte d'una estructura social defectuosa, sinó del cel, de la voluntat de la "providència". Així l'Església mata l'esperança de l'obrer, la seua força, el seu desig d'un futur millor, la seua fe i el seu amor propi. Els capellans d'avui, amb els seus ensenyaments falsos i verinosos, perpetuen la ignorància i degradació del poble. Heus aquí algunes proves irrefutables.

En països on el clero catòlic exerceix gran poder sobre les ments de les masses, per exemple a Espanya i Itàlia, el poble està sumit en la més profunda ignorància. Floreixen allí la beguda i el crim. Per exemple, comparem les províncies alemanyes Bavària i Saxònia. Bavària és una província agrícola la població de la qual pateix la influència preponderant del clero catòlic. Saxònia és una província industrialitzada on els socialdemòcrates exerceixen un gran paper en la vida dels treballadors, guanyen les eleccions parlamentàries en la majoria dels districtes, una de les raons per les quals la burgesia odia aquesta província socialdemòcrata "roja". I amb què ens trobem? Les estadístiques oficials demostren que la quantitat de crims comesos en la Bavària ultracatólica és relativament molt més elevada que en la "Saxònia roja". En 1898, de cada 100.000 habitants, observem:

A Bavària:	Robatori a mà armada	204,	Assalt qualificat	296,	Perjuri	4
A Saxònia:	Robatori a mà armada	184,	Assalt qualificat	72,	Perjuri	1

La situació és quasi idèntica quan comparem Possen, dominada pels capellans, amb Berlín, on la influència dels socialdemòcrates és major. En Possen, en el curs d'un any, veiem 232 casos d'assalt qualificat per cada 100.000 habitants, a Berlín només 172.

A la Ciutat Papal de Roma, en un sol mes de 1869 (penúltim any del poder temporal del papa), es van dictar les condemnes següents: 279 per homicidi, 728 per assalt qualificat, 297 per robatori i 21 per incendi. Aquests són els resultats del domini del clero sobre el poble.

Açò no significa que el clero incite el poble al crim. Tot al contrari: en els seus sermons els capellans denuncien el furt, el robatori, l'embriaguesa. Però els homes no furten, roben o s'emborratxen perquè els agrada. Ho fan per la seua pobresa o ignorància. Per tant, allò que perpetua la ignorància i pobresa del poble, allò que esclafa la seua energia i voluntat per a sortir d'aqueixa situació, allò que posa obstacles en el camí dels qui volen educar el proletariat, és tan responsable dels crims com si fos el seu còmplice.

La situació era semblant fins fa poc a les zones mineres de la Bèlgica catòlica. Els socialdemòcrates van anar-hi. Per tot el país va ressonar la seua vigorosa crida als obrers, infeliços i degradats: "Obrer, aixeca't! No furtes, no begues, no desesperes, no acatxes el cap! Uneix-te als teus germans de classe en l'organització, lluita contra els explotadors que et maltracten! Sortiràs de la pobresa, seràs un home!"

Així, per tot arreu els socialdemòcrates aixequen el poble i enforteixen els qui han perdut les esperances, uneixen els febles en una poderosa organització. Obrin els ulls dels ignorants i els ensenyen el camí de la igualtat, la llibertat i l'amor al semblant.

En canvi, els servidors de l'Església només porten al poble paraules d'humiliació i desànim. I si Crist tornés a aparèixer avui sobre la terra segurament atacaria els capellans, bisbes i arquebisbes que defensen els rics i exploten els desgraciats, així com abans va atacar els mercaders, als qui va tirar del temple perquè la seua innoble presència no toqués la Casa del Senyor.

Per això es mena una batalla sense quarter entre el clero, suport de l'opressió, i els socialdemòcrates, portaveus de l'alliberament. No es pot considerar aquest combat com si l'entaularen la nit fosca i el sol naixent. Perquè en no poder combatre el socialisme amb la intel·ligència i la veritat, els capellans han de recórrer a la violència i la maldat. Aquests judes calumnien els qui desperten la consciència de classe. Amb mentides i calúmnies tracten de tacar la memòria dels qui van donar les seues vides per la causa obrera. Aquests servents i adoradors del vedell d'or recolzen i aplaudeixen els crims del govern tsarista i defensen el tron d'aquest dèspota que oprimeix el poble com un altre Neró.

Però vos agiteu en va, serfs degenerats de Crist que vos heu convertit en serfs de Neró. En va ajudeu els qui ens assassinen, en va protegiu els explotadors del proletariat sota el signe de la creu. Les vostres crueltats i calúmnies no van poder impedir en el passat el triomf de la idea cristiana, idea que avui heu sacrificat al vedell d'or: avui els vostres esforços no obstaculitzaran la marxa del socialisme. Avui sou vosaltres, les vostres mentides i ensenyaments, els pagans, i nosaltres els qui prediquem entre els pobres i explotats la fraternitat i la igualtat. Som nosaltres els qui marxem a la

conquesta del món, com abans aquell que va dir que és més fàcil que un camell travesse l'ull d'una agulla que un ric entre al regne dels cels.

VII

Dues paraules per a acabar.

El clero posseeix dues armes per a combatre la socialdemocràcia. Als llocs en què el moviment obrer comença a cobrar forces, com és el cas del nostre país, on les classes posseïdores tenen l'esperança d'aixafar-lo, el clero combat els socialistes amb sermons, calumniant-los i denunciant la "cobdícia" dels treballadors. Però als països on hi ha llibertats democràtiques i el partit obrer és fort, com en Alemanya, França, Holanda, el clero cerca altres mètodes. Oculta els seus vertaders propòsits i no enfronta els obrers com a enemic sinó com a amic fals. Així es pot veure els capellans organitzant els obrers en sindicats "cristians". Així tracten d'atrapar els peixos en la xarxa, atraure els obrers a la trampa d'aqueixos sindicats falsos, on s'ensenya humilitat, a diferència de les organitzacions socialdemòcrates, l'objectiu de la qual és que els obrers lluiten i es defensen.

Quan el govern tsarista caiga davall els cops del proletariat revolucionari de Polònia i Rússia, quan la llibertat política existisca al nostre país, veurem el mateix arquebisbe Popiel i als capellans que llencen insults contra els activistes començar sobtadament a organitzar els obrers en associacions "cristianes" i "nacionals" per a enganyar-los. Ja veiem els començaments de l'activitat solapada de la "democràcia nacional", que assegura als capellans la seua col·laboració futura i els ajuda avui a calumniar els socialdemòcrates.

Per això els obrers han d'estar advertits del perill per a no permetre que els enganyen, en el demà de la victòria de la revolució, amb paraules meloses, els que avui des de la trona gosen defensar el govern tsarista, que mata obrers, i l'aparell repressiu del capital, causa principal de la pobresa del proletariat.

Per a defensar-se en l'actualitat de l'antagonisme del clero durant la revolució i contra la seua falsa amistat de demà, després de la revolució, cal que els obrers s'organitzen en el Partit Social Demòcrata.

I aquesta és la resposta als atacs del clero: la socialdemocràcia de cap manera combat els credos religiosos. Al contrari, exigeix total llibertat de consciència per a tot individu, i la major tolerància per a cada fe i opinió. Però, des del moment que els capellans utilitzen la trona com a mitjà de lluita política contra la classe obrera, els obrers han de combatre els enemics del seu dret i el seu alliberament. Perquè el que defensa als explotadors i el que ajuda a perpetuar aquest règim de misèria és l'enemic mortal del proletariat, ja vista sotana o uniforme de la policia.

Edita: ***Germinal – nucli en defensa del marxisme***

Per a posar-te en contacte amb nosaltres: germinal_1917@yahoo.es

Visita la nostra pàgina: www.grupgerminal.org